

Café *GOD ENERGI*

Formål

At opdage vores fælles vision for energiprojektets bidrag til Samsøs overlevelse på lang sigt og de næste kloge skridt på kort sigt.....

Caféen

Café-seminaret er en aktiv konferenceform, hvor deltagerne indgår i dialog med hinanden.

Idéen med formen og dialogen er, at alle deltagerne bidrager til dagens resultat – som enkeltpersoner, uden kasket.

Café-seminaret giver rum til fordybelse og ny indsigt i det aktuelle tema.

Proces-dokumentation

Café-dokumentationen er et procesdokument der virker som billede af hele processen.

Formålet er at give deltagerne i café-seminaret et holdepunkt hvorfra de kan reflektere over dagen, og de nye indsigter de har opnået.

Som et proces-dokument kan det også bruges hvis deltagerne ønsker at arbejde videre med café-seminarets tema, eller de resultater der ud af processen.

Indhold i dokumentationen

- Café Navne
- Café Bølger
- Brændende spørgsmål
- Første dialog – "Hvad kan Vedvarende Ø – projektet også betyde..."
- Anden dialog – "Hvad kunne være en god vision for Samsø..."
- Tredje dialog – "Hvilke kloge skridt vil du foreslå..."

Vi håber at Café GOD ENERGI har levet op til de forventninger I har haft, og at I herfra har fået ny indsigt og ny inspiration til videre arbejde.

God fornøjelse !

Med venlig hilsen

Toke Møller
InterChange Aps
Stengårdsvej 5A
8600 Silkeborg
toke@interchange.dk
www.interchange.dk

Sven Ole Schmidt
Rørthvej 41
8300 Odder
sos@post6.tele.dk

Jan Hein Nielsen
Uphill
Fabrikvej 6
8700 Horsens
jan@uphill.dk
www.isa.dknet.dk/~uphill

Café Navne

Café
**Blandede
Bolcher**

Café
**Eksperi-
mentere**

Café
Havtaske

Café
**Det Grønne
Bord**

Café
Vandrøret

Café
Optimisterne

Café
Ah nej

Café
Bord Fem

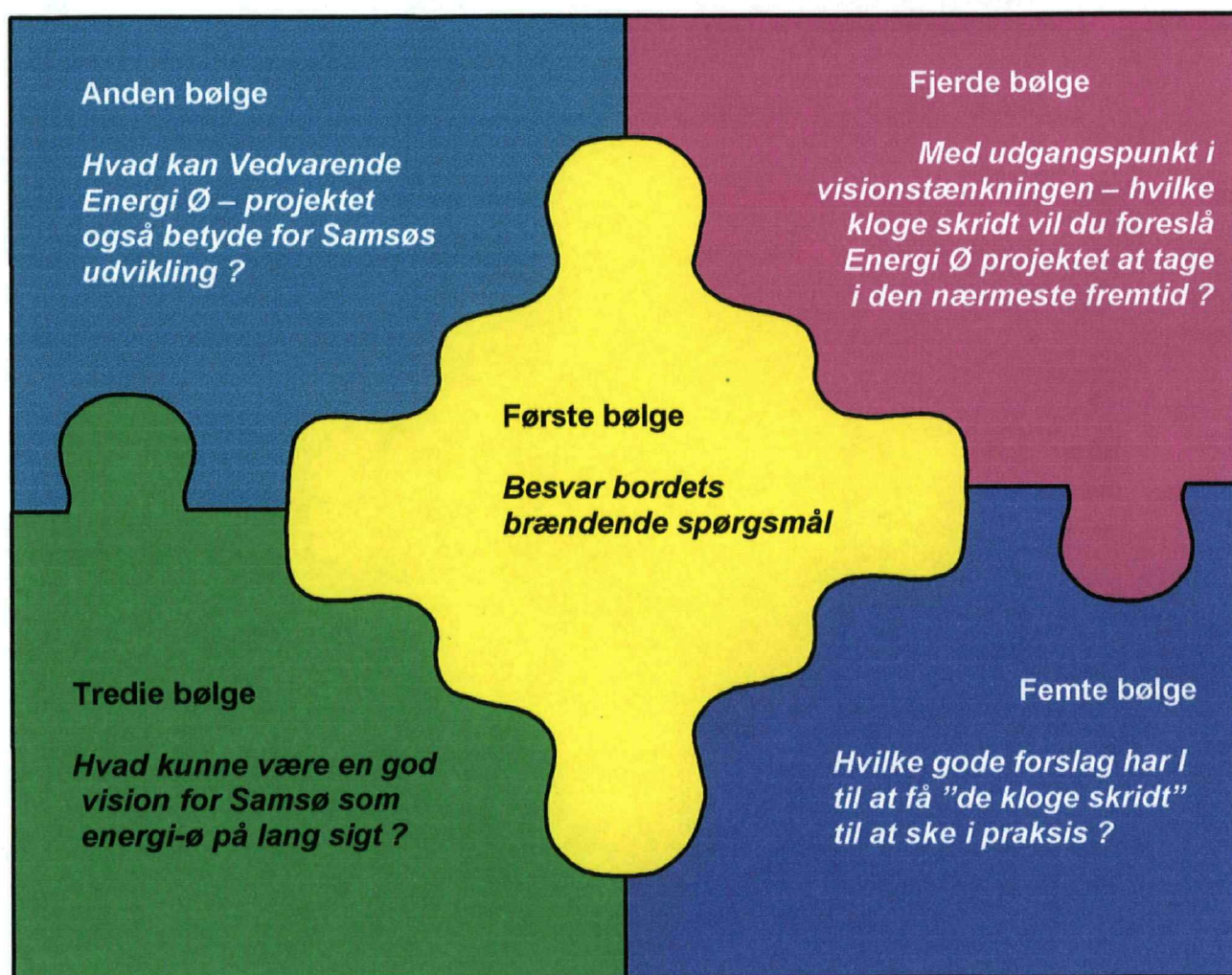
Café
**Turbinerne v/
Bessermade**

Café
Tretten

Café
Aura

Café
Anarkisterne

Café *Bølger*

Brændende Spørgsmål

Café Aura

Hvordan får den almene befolkning sat igang med selve projektet og forstå afsmittningen deraf?

- Fakta:
- om biomasse
 - om betingelser
 - om konsekvenser
 - om synlige, lokale muligheder

Café Åh Nej

Hvordan finde veje og muligheder for underskoven af ideer og foretagsomhed, som der er i rigt mål på Samsø?

Kraftvarmeværkerne

1. Problematisere
2. Frigøre ideerne (Alternativer)

Skolen (energihus)

1. Udstillingsvindue.

Evt. Svømmehal

1. Lave skøjtebane/rulleskøjtebane - derved frigøre varme til hallen.

Café Anarkisterne

Hvordan lærer man mere om at Samsigerne - for at kunne bidrage til at fremme VE-processen?

- ved at hver enkelt tager ansvar for det, der sker (anarkisme)
- ved at bruge de sammenhænge vi i forvejen indgår i (foreningsvandværker osv).
- ved en snak hen over hækken med naboen.
- ved at vise hinanden tillid.

Café Optimisterne

Hvordan kan tvivl og uenighed blive afløst af mod og enighed?

Tvivl kan blive afløst af mod, på det tidspunkt hvor det første konkrete projekt står færdigt og fungerer.

Oplysning, oplysning, synliggørelse, for at vende uenighed til enighed.

Café Det Grønne Bord

Hvordan får vi etableret flere forskellige miljøvenlige energiformer også i evt. fjernvarmeområder?

Ved at genanvende biogas fra landbruget. Lugtgener forsvinder. Bruger overskudsvarmen.

Kan fjernvarme og solvarme kombineres på en måde, så solens energi kan udnyttes?

Café Bord Fem

Hvordan finder vi frem til nye "værktøjer" til at løse de fælles opgaver - og hvordan går vi herfra med følelsen af fælles ansvar for øen's fremtid?

Ved at inddrage så mange som muligt.

Vi tror folk er mere åbne nu, for nye ideer/energiltag. Arbejdet med nye værktøjer skal være så konkret som muligt.

Fælles ansvar opstår hvis dagen i dag skaber gode projekter.

Café Blandede Bolcher

Samarbejde hvordan?

Borgerne behøver mere information - f.eks konkrete priseksempler på, hvad omstillingen koster for den enkelte - først når man bliver klogere kan man måske droppe betænkelighederne og gå ind i et samarbejde.

Så megen debat som muligt imellem borgerne - det skal vokse op nedefra (ikke topstyres).

Vi trænger til mere gejst - optimisme - idealisme og gå-på-mod.

Café Tretten

Hvordan engagerer man lokalbefolkningen?

Mere åbenhed og information om økonomi (lokal/offentlig).

Iværksættelse af lokale initiativer med økonomisk pointe.

Stadig mere information om miljømæssige konsekvenser.

Café Eksperimentere

**Hvordan kan energiprojektet bidrage på Samsø
- nye muligheder - nye udfordringer?**

Økonomisk løft - flere gæster/arbejdspladser.

En grøn profil for Samsø.

At man løfter i "flok".

Café Havtaske

**Hvordan får vi frem de spændende visioner der
må være i den samske befolkning?**

Mere information, meningstilkendegivelse fra
borgergrupperne - pressemeddelelser.

Etablering af flere arbejdsgrupper - der beskæftiger
sig med projektet overordnet: infomøder, foredrag,
ekspert bistand.

Café Vandrøret

**Hvordan kan de store officielle projekter skabes
side om side med de små, uden at
man generer hinanden?**

- projekter skal gå hånd i hånd. F.eks mølleprojekter (både anpartsmøller og private møller).
- Objektiv information om de store projekter, så bevæggrunde forstås.
- Informere via pressen om de små succeshistorier fra hverdagen. Pressen skal holdes i hånden.
- Vi skal gå ud og være positive, vi skal være ambassadører.
- "Den positive stemning" skal tilpasses en hastighed der kan "bære" i den lokale "sammenhæng"

Café Turbinerne v/ Bessermade

**Hvorfor er en vision om Samsø
som helhed - i retning af en
selvbærende ø - hvor
energiforsyning, erhverv, natur
og social tryghed er afbalancerede
- vigtig?**

Hvis vi ikke har en vision om
Samsø som helhed, bliver vi
genstand for hurtig profit og styring
af laveste fællesnævner.

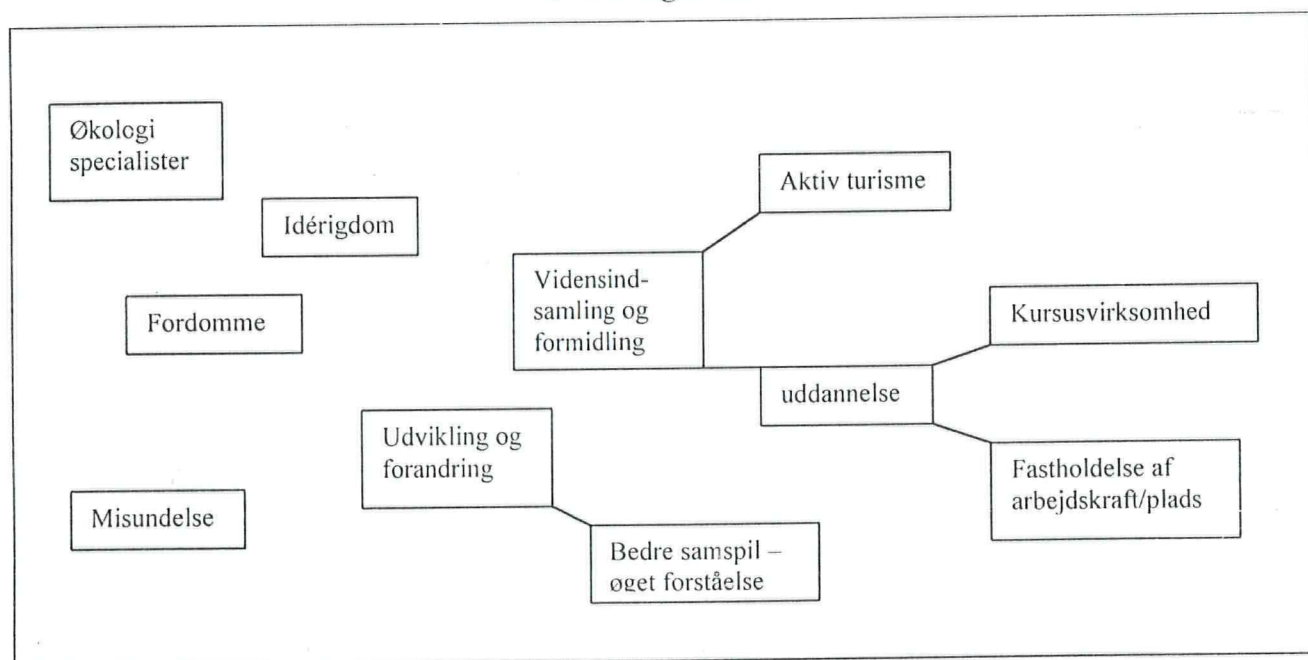
Samarbejdet er vigtigt!

Første dialog

Hvad kan Vedvarende Energi Ø – projektet også betyde for Samsøs udvikling ?

Café Havtaske

Energi-Ø Udstillingsvindue

Café Det Grønne Bord

Katalysator for udvikling indenfor:
erhverv, uddannelse, turisme.

Kåsen-revyen: mindske den mentale
indavl.

Medvirke til at opretholde Samsø som
selvstændig kommune.

Skabe dialog mellem by og land,
landbrug og industri. Kvalificere den
politiske udvikling.

Café Fem

- Export af know how
- Anden form for turisme "anti-mallorca".
- Flere arbejdspladser - niche produktion.
- En ny slags tilflyttere.
- Bedre lokaløkonomi.
- Erfaring med at løfte i flok.
- Udvikling i takt med det øvrige samfund.
- Mere lokal engagement.
- Generel grøn udvikling.
- Øens synlighed forbedres.
- Bevarelse af naturen.

Café Eksperimentere

Noget for Samsinger at være fælles om...

Flere små virksomheder, flere i arbejde.

Øen bliver attraktiv for "grønne" virksomheder.

Flere øko-landbrug.

Fælles snak giver lokale løsninger.

Café Aura

- At man kommer til at kende flere - bedre.
- At man vender sig til at arbejde mere sammen.
- At der skabes flere arbejdspladser - direkte og indirekte.
- Flere "miljø" turister også udenfor sæsonen.
- At vi kunne blive eksperimentarium for VE.
- At blive grøn Ø.

Café Blandede Bolcher

- Formidling ud ad til hele verden - og verden til os.
- Hurtig rute og 200 børnefamilier.
- Kvindearbejdsplads.
- Økologisk Ø.
- Know How - som kan sælges til andre.
- Vi vil få en anden slags turistbesøgende, som vil have andre behov.

Café Tretten

- At vi også tænker på at udvide begrebet til "Grøn Ø".
- Godt eksempel for andre - og os selv.
- Projektet kan tvinge os til at tænke anderledes - osse på andre ting end lige energi.
- Højnet bevidsthed - ændret adfærd.
- Erhvervsturisme - tiltrække nye borgere - problem for det økologiske landbrug.

Café Åh Nej

- At Samsø bliver økologisk
- At Samsø bliver et mere dynamisk samfund, med flere valgmuligheder.
- Bedre kontakt folk imellem på tværs af "sammenspistheden".
- Større tilflytning til Samsø - også unge.
- Større sammenhold.
- Større uafhængighed, selvstændighed/selvstyre for Samsø som Ø.
- Finde flere områder til dyrkning af flis.
- At vi får sat mere skub i erhvervslivet - flere arbejdspladser.
- At der kommer mere skov/hegn på øen.
- At vi måske får flere helårsboliger.
- At vi påtager os et ansvar for vores efterkommere - erkender nødvendigheden af at investere i fremtiden.

Café Vandrøret

- Samarbejde - resultater/status.
- Nye turister/borgere.
- Grøn/økologisk retning/mål.
- Tiltrække nye typer af indbyggere/virksomheder.

Café *Havtaske*

- Rykke turistsæson til vinterhalvåret.
- Flere mennesker = flere overnatninger = hotel + spisesteder.
- Økologisk jordbrug.
- Videre sælge viden og erfaring.
- Projektet gør at befolkningen bliver tvunget til at tage stilling.

Café *Turbinerne v/ Bessermade*

- Det vil give en afsmittende virkning på salg af Samsø-produkter (positivt).
- Udvikle erhvervslivet med henblik på flere arbejdspladser (der rækker længere end kun projektet).
- Sidegevinst er også det menneskelige, man får noget at forholde sig til sammen.
- "Vi" (Samsingerne) ønsker at skabe udviklingen, den skal ikke skabe os.

Cafe *Anarkisterne*

- Nye arbejdspladser
- Breder samkvem på tværs af gamle skel.
- Øen kan fungere som idebank.
- Vi kan blive et "videncenter" for Danmark - og for resten af verden.
- Etablering af miljøworkshops.
- Forbedret infrastruktur.

Anden dialog

Hvad kunne være en god vision for Samsø som energi Ø på lang sigt ?

VE-Ø - Bedre
økonomi - Flere
mennesker -
Bæredygtigt samfund.

Visionen på lang sigt:

- a) 100% opbakning
- b) Accept af fald i
levestandard
- c) Henblik på bedre
liv fremover
- d) Evt. økonomisk
fordel
- e) Nærme sig et totalt
økologisk landbrug

Målet med at gøre Samsø til
VE - Ø om ca. 10 år, skal
medføre at vores "dagligdag"
er blevet meget mere "grøn",
og at det har medført større
aktivitet og samarbejde.

At vi har kunne skabe nye
arbejdspladser og at vi har
kunnet tiltrække nye borgere
og turister.

Sol, vind og måne
- får al verden til at dåne

100% bæredygtig
lokal energiforsyning.

Det skal være
sjovere!

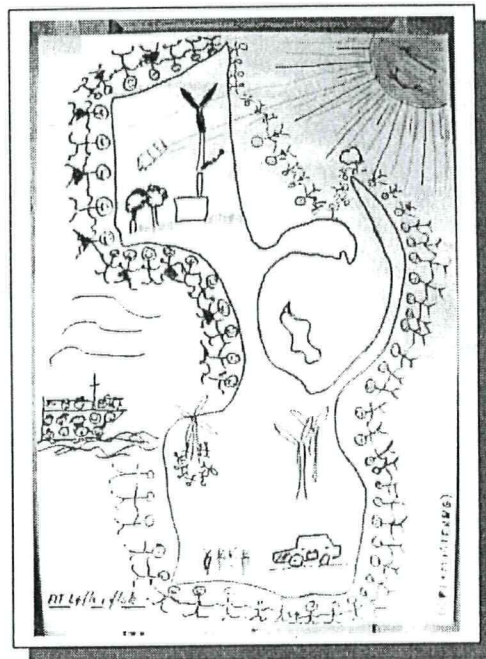
Flyt til Samsø en ø i
bevægelse.

Vi har: ubesatte
bestyrelsesposter,
arbejde som skal gøres,
gode fester, lang
middagspause, plads til
at tage fejl.

Du er: iderig,
fordomsfri, hjælpsom,
klar til at tage imod
hjælp.

Ring til 86 59 14 22 og
kom på ventelisten.

www.samsø.com

Rent liv i tanke, ord
og handling.

Vision om et nyt
fællesskab
+ glæden ved at vor
energi er en del af
naturens kredsløb
+ processen at
etablere energi Ø
lærer os hvordan vi
kan udvikle vor Ø i
gensidig tillid.
+ hjælp til selvhjælp.

Samsø som Grøn Ø.

Naturlig ægte
vedvarende energi
som ild, vand, jord og
luft.

Som i det små,
således i det store.

Balance.

Ren jord - økologi,
landbrug, grønt,
beplant.

Rent vand - levende
hav, 0 pesticider.

Ren luft - CO2-
neutral, brændsel,
energi besparelser.

At gøre Samsø til
videncenter for
grøn/alternativ/ved-
varende energi.

Tredje dialog

Med udgangspunkt i visionstænkningen – hvilke kloge skridt vil du foreslå Energi Ø projektet at tage i den nærmeste fremtid ?

Hvilke gode forslag har I til at få "de kloge skridt" til at ske i praksis ?

SAMARBEJDE – CAFÉ SEMINAR I LOKALOMRÅDER

HVAD ER FORMÅLET MED PROJEKTET / FORSLAGET ?
At involvere flere borgere i projektet.

HVORFOR VIL I GERNE TAGE DENNE UDFORDRING OP ?
Fordi det øger to-vejskommunikationen.

HVEM SKAL HAVE GLÆDE AF DET ?
Alle

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Deltagere fra dette seminar tager kontakt til de lokale arbejdsgrupper.

HVILKE BARRIERER SER I, FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Den almindelige sløvhed.

HVAD VIL I SELV GØRE FOR AT FÅ DET TIL SKE – OG HVEM SYNES I ELLERS SKAL GØRE NOGET ?
Vi vil hver især gå ud i vort lokalsamfund (foreninger, kollegaer, vennekreds).
Energi og miljø-kontoret skal deltage som koordinerende led.

HVAD TROR I DET KOSTER – HVORDAN SKAL DET FINANSIERES ?
Forplejning under seminaret – sponsorer, informationsmidler.

SKAL DET GIVE OVSERSKUD ?
Nej, kun energimæssigt.

Realisme 7

Behov 10

LOBBYIST OG LOKAL PR-MEDARBEJDER

HVAD ER FORMÅLET MED PROJEKTET / FORSLAGET ?
Synliggøre projekt og delprojekt
= PR-medarbejder.
Fremme projektet over for myndighederne
= Lobbyisten.

HVORFOR VIL I GERNE TAGE DENNE UDFORDRING OP ?
Nødvendigt for Samsø's fremtid.

HVEM SKAL HAVE GLÆDE AF DET ?
Alle borgerne på Samsø og resten af verden.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Der skal ansættes to kompetente mennesker.

HVILKE BARRIERER SER I, FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Økonomi.

HVAD VIL I SELV GØRE FOR AT FÅ DET TIL SKE – OG HVEM SYNES I ELLERS SKAL GØRE NOGET ?
Vi vil opfordre Energiselskabet, bakket op af kommunen.

HVAD TROR I DET KOSTER – HVORDAN SKAL DET FINANSIERES ?
Det koster 800.000 at ansætte to medarbejdere.
De centrale myndigheder.

SKAL DET GIVE OVSERSKUD ?
Det må ikke give overskud.

Realisme PR = 6-7
L = 3

Behov PR = 8-9
L = 4-5

PS: En deltager går ind for ansættelse af ½ PR + ½ Lobbyist.

FRI-Ø

HVAD ER FORMÅLET MED PROJEKTET / FORSLAGET ?
At få gennemført VE-Ø, og få fjernet de samfundsmæssige hindringer for projektet.
(ex. Vindmøller på Vejrø)

HVORFOR VIL I GERNE TAGE DENNE UDFORDRING OP ?
Projektets forudsætning er en vis frihed med nye initiativer, hvor regelsæt og love pt. Forhindrer udførelse eller bevægelse.

HVEM SKAL HAVE GLÆDE AF DET ?
Alle, med en genoplivelse af andelstankens samarbejde og fælles ansvarlighed.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
En regeringsbeslutning.

HVILKE BARRIERER SER I, FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Vanetænkning – frygt for at miste kontrol.

HVAD VIL I SELV GØRE FOR AT FÅ DET TIL AT SKE –OG HVEM SYNES I ELLERS SKAL GØRE NOGET ?
Udføre beregning af besparelse ved "gummilovgivning".
Delegation til Christiansborg med de første kartofler.

HVAD TROR I DET KOSTER – HVORDAN SKAL DET FINANSIERES ?
Ingenting.

SKAL DET GIVE OVERSKUD ?
Erfaringsmæssigt, miljømæssigt og ressourcemæssigt skal det give besparelser.

Realisme 4+

Behov 10

SKOLE-ELEVER OG ENERGI

HVAD ER FORMÅLET MED PROJEKTET / FORSLAGET ?
Præge skoleelever til bedre energiadfærd.

HVORFOR VIL I GERNE TAGE DENNE UDFORDRING OP ?
Det er væsentligt, de er fremtidens borgere.

HVEM SKAL HAVE GLÆDE AF DET ?
Alle sammen.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Inddrage skolebestyrelserne.

HVILKE BARRIERER SER I, FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Ingen.

HVAD VIL I SELV GØRE FOR AT FÅ DET TIL AT SKE –OG HVEM SYNES I ELLERS SKAL GØRE NOGET ?
Vi sørger for at kontakten bliver skabt.

HVAD TROR I DET KOSTER – HVORDAN SKAL DET FINANSIERES ?
Ikke meget.

SKAL DET GIVE OVERSKUD ?
Ja

Realisme 7

Behov 7

NY RUNDE AF BORGERMØDER I LOKALOMRÅDERNE

HVAD ER FORMÅLET MED PROJEKTET / FORSLAGET ?
Inddrage flere i processen. Give projektet en ny start.

HVORFOR VIL I GERNE TAGE DENNE UDFORDRING OP ?
Ellers bliver det et projekt for de få og ikke for de mange.

HVEM SKAL HAVE GLÆDE AF DET ?
Alle borgere på Samsø.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Arbejdsgrupper indkalder til møder sammen med energivejlederen.

HVILKE BARRIERER SER I, FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Folk gider måske ikke komme igen. Den rejste kritik skal tages alvorligt.

HVAD VIL I SELV GØRE FOR AT FÅ DET TIL AT SKE –OG HVEM SYNES I ELLERS SKAL GØRE NOGET ?
Vi mødes i vores gruppe på Højskolen og planlægger/snakker om model for nye borgermøder.

HVAD TROR I DET KOSTER – HVORDAN SKAL DET FINANSIERES ?
Peanuts.

SKAL DET GIVE OVSERSKUD ?
Nej

Realisme 9

Behov 7

FJERNVARME

HVAD ER FORMÅLET MED PROJEKTET / FORSLAGET ?
Fjernvarme i Ballen-Brundby.

HVORFOR VIL I GERNE TAGE DENNE UDFORDRING OP ?
Vi modtager gerne nem og vedvarende energiforsyning lige til døren.

HVEM SKAL HAVE GLÆDE AF DET ?
De tilsluttede forbrugere. Miljøet.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Tilstrækkelig tilslutning.

HVILKE BARRIERER SER I, FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Skepsis om forsyningssikkerhed. Økonomi.

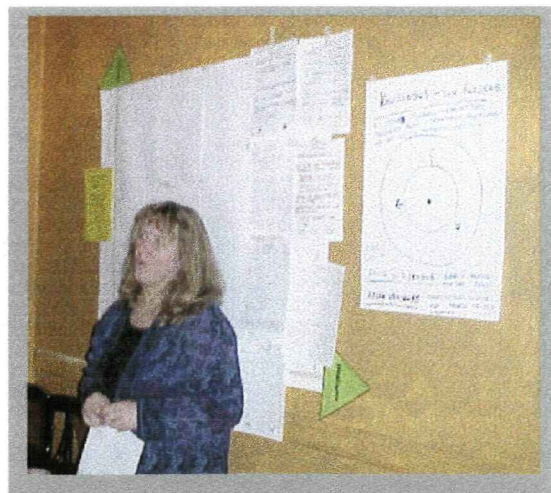
HVAD VIL I SELV GØRE FOR AT FÅ DET TIL AT SKE –OG HVEM SYNES I ELLERS SKAL GØRE NOGET ?
Snak med naboer. Vandværk. Ledige håndværkere. Energiselskab.

HVAD TROR I DET KOSTER – HVORDAN SKAL DET FINANSIERES ?
?

SKAL DET GIVE OVSERSKUD ?
Ja, til vedligeholdelse.

Realisme 10

Behov 10

BUS/PRIVATBILISME

HVAD ER FORMÅLET MED PROJEKTET / FORSLAGET ?
Formindske energiforbruget – omlægge brændslet.

HVORFOR VIL I GERNE TAGE DENNE UDFORDRING OP ?
Der er stor usikkerhed i rapporten vedr.
transportsektoren.

HVEM SKAL HAVE GLÆDE AF DET ?
Alle !

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Flere afgang/mindre "busser". Elbiler på vindkraft.

HVILKE BARRIERER SER I, FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Mennesket. Økonomi – holdninger – teknologien.

HVAD VIL I SELV GØRE FOR AT FÅ DET TIL SKE –OG
HVEM SYNES I ELLERS SKAL GØRE NOGET ?
Kontakt til myndigheder. Købe el-bil. Bruge
bus/sælge bil. Det offentlige.

HVAD TROR I DET KOSTER – HVORDAN SKAL DET
FINANSIERES ?
Selvfinansiering.

SKAL DET GIVE OVERSKUD ?
Nej

Realisme 9

Behov 10

SOLENERGI

HVAD ER FORMÅLET MED PROJEKTET / FORSLAGET ?
Få ren energiform. VE.

HVORFOR VIL I GERNE TAGE DENNE UDFORDRING OP ?
Det er en ren energikilde. Forholdsvis billig i drift.

HVEM SKAL HAVE GLÆDE AF DET ?
Primært os selv. Sekundært miljøet.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Penge til etablering. God rådgivning.

HVILKE BARRIERER SER I, FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Økonomi <> For lille forbrug. Kommunen har låst os
fast.

HVAD VIL I SELV GØRE FOR AT FÅ DET TIL SKE –OG
HVEM SYNES I ELLERS SKAL GØRE NOGET ?
Gennemregne projektet vha. professionel
rådgivning.

HVAD TROR I DET KOSTER – HVORDAN SKAL DET
FINANSIERES ?
27.000

SKAL DET GIVE OVERSKUD ?
Nej

Realisme 10

Behov 6+

HURTIGFÆRGE TIL ÅRHUS

HVAD ER FORMÅLET MED PROJEKTET / FORSLAGET ?
Forøge befolkningsgrundlaget.

HVORFOR VIL I GERNE TAGE DENNE UDFORDRING OP ?
Nødvendighed for ø-samfundets overlevelse.

HVEM SKAL HAVE GLÆDE AF DET ?
Borgerne på Samsø.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Samsø-linien skal etablere forbindelsen.

HVILKE BARRIERER SER I, FOR AT FÅ DET TIL AT SKE ?
Økonomi.

HVAD VIL I SELV GØRE FOR AT FÅ DET TIL SKE –OG
HVEM SYNES I ELLERS SKAL GØRE NOGET ?
Etablere gruppe til fremme af projektet.

HVAD TROR I DET KOSTER – HVORDAN SKAL DET
FINANSIERES ?
10 mio. DKK. Kollektiv trafik.

SKAL DET GIVE OVERSKUD ?
Ja til drift.

Realisme 6

Behov 8

**Vi kan vist lære noget
af skildpadden**
**— den gør kun fremskridt
når den stikker næsen frem...!**